

L'ART DE CREAR MONS SENSE EIXIR DE CASA

PER RAMON PÉREZ CARRIÓ

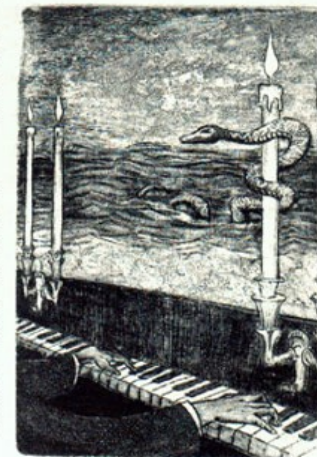
REALISME, ABSTRACCIÓ I NATURA

A més de realisme i abstracció, existeixen altres llenguatges, mirades, transicions... S'estenen immensos paratges abonats per allò formal, ortodox o clàssic o per allò gestual, heterodox o barroc. L'art, com les presons de Piranesi, és un edifici que s'enfonsa en corredors capgirats, atzucacs, simultaneïtats inconnexes... o el que seria en l'àmbit orgànic: apòfisi, clivelles, esbossos inesperats, tumors, clonacions, mutacions...

"Tots els homes, per obra i gràcia d'una facultat interior, estan capacitats per a distingir l'art bo del dolent, fins i tot desconeixent les normes que els regeixen", deia Ciceró, per això l'art ha d'inculcar la seua admiració mitjançant la bellesa i establir un llenguatge d'enteniment universal entre els homes per a romandre com un ingredient d'aglutinació preferent.

La bellesa garanteix un funcionament social en harmonia, per aqueix motiu cada ideologia s'associa amb un estil artístic i és l'instrument de la seua imatge, estètica i pensament. Quan se cerca el vot de la compacta majoria, que utilitza com a vara de mesurar la mediocritat, l'eslògan substitueix l'art.

La resistència i condemna prometeica que recau sobre l'artista té el seu origen en la renúncia a un enteniment que només sap imitar la Natura; amb les seues habilitats heroico-visionàries, dirigeix el concert de l'obra i la converteix en impuls polifònic per a fer esclatar el continu de la història, només l'art és capaç d'inculcar tendències que influeixen en el caràcter ètic de l'home i els seus valors morals.

SIMBOLISME

En l'Edat Mitjana l'art religiós no es connecta amb el primer plànol material dels esdeveniments de la vida. Anteposa l'al·legoria irracional a la imatge racional aparent en una càmera obscura en la qual la transcendència s'imposa a la immanència. Tant els grans murals com el deliri cal·ligràfic de l'art amanuense empesquen situacions metafòriques en les quals perden la seua validesa les dimensions i les relacions espacials del món empíric, cap llei, cap viaducte connecta el nostre món amb l'altre.

El manierisme troba una expressió conjuradora de prodigis en els gabinets d'art. La il·lusió òptica i la multiplicat anàrquica de les aparences externes distrauen i encobreixen el contingut intern de l'aspecte material sota el vel de la força imaginativa i la força creativa de la Natura.

L'art imitatiu respon a l'aproximació cap a la Naturalesa i a l'impuls de l'empatia, mentre que l'art simbòlic es distancia d'allò natural i s'acosta a l'impuls de l'abstracció. Schopenhauer concep les forces inefables de la Naturalesa com a materialitzacions del ser interior aparent del mateix Univers.

El símbol crea el seu propi espai i ha de renunciar a la cooperació de la imitació si vol remetre's a una altra cosa (allò altre). Per precepte, l'al·legoria adquireix les dimensions d'allò altre, el seu ordre intern és verge i intransitable. Ens mostra éssers i objectes, però el seu protagonisme en compte d'estar vinculat a una relació fora del món i més enllà de la ciència, respon a una connexió semàntica i participa en una comunicació espiritual que es manifesta en l'escriptura gràfica de l'art simbòlic, a més de llegit vol ser interpretat d'una manera gràfica i, a més a més, també especulativa.

De les paradoxes i les ambigüitats preconcebudes, fruit de tots els errors involuntaris de l'art, s'alimenta el simbolisme; l'art simbòlic és polivalent, en el seu contingut tenen cabuda moltes capes que, com un vindre a dir, van suscitant i relacionant idees en compte de reproduir percepcions.

Tant la comanda musical que el color assumeix en la pintura moderna com el paper del reciclatge i l'aprofitament de residus en l'art, són un pacte que restitueix nous valors als objectes desposseïts i atorga a l'artista un paper mític: l'art de formular mites capaços d'inventar mons o invertir-los en el cristall especular de la seua obra.

Hefest va fabricar per a Dionís un espill i el déu, havent contemplat la seua imatge, va eixir d'ella i es va estendre per tota la creació visible. Les doctrines òrfica i neoplatònica van raonar al voltant d'aquests encontres entre la ment i la visió: no és el pensament el que es reflecteix, concentrat i exaltat, en el cel, sinó intel·ligències que vaguen pel firmament i que projecten les seues ànimes sobre la terra on es reflecteixen i donen forma als cossos.